

γωγῆς, καὶ ὑπονόμων τῶν δυναμένων ἐκκλύζειν τὰ λύμματα⁴⁸ τῆς πόλεως εἰς τὸν Τίβεριν. Ἐστρωσαν δὲ καὶ τὰς κατὰ τὴν χώραν ὁδοὺς, προσθέντες ἐκκοπὰς τε λόφων, καὶ ἐγγώσεις κοιλάδων, ὥστε τὰς ἀρμαμαξὰς δέχεσθαι πορβυσίων φορτία⁴⁹. οἱ δ' ὑπόνομοι, συννόμῳ⁵⁰ λίθῳ κατακαμψθέντες⁵¹, ὁδοὺς ἀμάξις χόρτου πορευτὰς⁵² ἐνίας ἀπολελοίπασι. Τοσοῦτον δ' ἐστὶ τὸ εἰσαγώγιμον ὕδωρ διὰ τῶν ὕδραγωγείων, ὥστε ποταμοὺς διὰ τῆς πόλεως καὶ τῶν ὑπονόμων ρεῖν· ἅπασαν δὲ οἰκίαν σχεδὸν δεξαμενὰς καὶ σίφωνας καὶ κρουνοὺς ἔχειν ἀφθόνους, ὧν πλείστην ἐπιμέλειαν ἐπιήσατο Μάρκος Ἀγρίππας⁵³, πολλοῖς καὶ ἄλλοις ἀναθήμασι κοσμήσας τὴν πόλιν. ὧς δ' εἰπεῖν⁵⁴, οἱ παλαιοὶ μὲν τοῦ κάλλους τῆς Ῥώμης ὀλιγώρουν, πρὸς ἄλλοις μεῖζοσι καὶ ἀναγκαιοτέροις ὄντες⁵⁵ οἱ δ' ὕπερον, καὶ μάλιστα οἱ νῦν καθ' ἡμᾶς, οὐδὲ τούτου καθυστέρησαν⁵⁶, ἀλλ' ἀναθημάτων πολλῶν καὶ καλῶν ἐπλήρωσαν τὴν πόλιν. Καὶ γὰρ Πομπήιος, καὶ ὁ θεὸς Καῖσαρ⁵⁷, καὶ ὁ Σεβαστὸς, καὶ οἱ τούτου παῖδες, καὶ οἱ φίλοι, καὶ ἡ γυνή, καὶ ἡ ἀδελφή, πᾶσαν ὑπερεβάλλοντο⁵⁸ σπουδὴν καὶ δαπάνην εἰς τὰς κατασκευὰς. Τούτων δὲ τὰ πλείστα ὁ Μάρτιος ἔχει κάμπος⁵⁹, πρὸς τῇ φύσει προσλαβὼν καὶ τὸν ἐκ τῆς προνοίας κόσμον. Καὶ γὰρ τὸ μέγεθος τοῦ πεδίου θαυμαστὸν ἅμα, καὶ τὰς ἀρματοδρομίας, καὶ τὴν ἄλλην ἵππασίαν, ἀκώλυτον παρέχον τῷ τοσοῦτῳ πλήθει, τῶν σφαίρα καὶ κίρκω⁶⁰, καὶ παλαιόστρα γυμναζομένων· καὶ τὰ παρακείμενα ἔργα⁶¹, καὶ τὸ ἔδαφος πᾶζον δι' ἔτους⁶², καὶ τῶν λόφων στεφάναι⁶³ τῶν ὑπὲρ τοῦ ποταμοῦ⁶⁴ μέχρι τοῦ ρείθρου σκηνογραφικὴν ὄψιν ἐπιδεικνυμένων, δυσπαλάλακτον⁶⁵ παρέχουσι τὴν θέαν. Πλησίον δ' ἐστὶ τοῦ πεδίου τούτου καὶ ἄλλο πεδίων, καὶ σοαὶ κύκλω παμπληθεῖς, καὶ ἄλση, καὶ θέατρα τρία, καὶ ἀμφιθέατρον, καὶ ναοὶ πολυτελεῖς, καὶ συνεχεῖς ἀλλήλοις· ὥς πάρεργον ἂν δόξαιεν ἀποφαίνειν τὴν ἄλλην πόλιν⁶⁶. Διόπερ ἱεροπρεπέστατον νομίσαντες τὸν τόπον τοῦτον, καὶ τὰ τῶν ἐπιφανεστάτων μνήματα ἐνταῦθα κατασκεύασαν ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν. Ἀξιολογώτατον δὲ⁶⁷ τὸ Μαυσωλεῖον καλούμενον⁶⁸, ἐπὶ κρηπίδος ὕψηλης λευκολίθου πρὸς τῷ ποταμῷ χῶμα, ἄχρι κορυφῆς τοῖς ἀειθαλέσι τῶν δένδρων συνηρηφές⁶⁹. ἐπ' ἅκρῳ μὲν οὖν εἰκὼν ἐστὶ χαλκῇ τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος· ὑπὸ δὲ τῷ χώματι, θῆκαι⁷⁰ εἰσιν αὐτοῦ καὶ τῶν συγγενῶν καὶ οἰκείων· ὅπισθεν δὲ μέγα

48) Νὰ διοχετεύωσι τὰς ἀκαθαρσίας. 49) Κόψαντες λόφους καὶ γειμίσαντες κοιλάδας ἔστρωσαν τοιαύτας ὁδοὺς, ὥστε τὰ φορτία τῶν πλοίων μετεκομίζοντο εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς χώρας δι' ἀραξῶν. 50) Κατατεταμημένῳ, πελεκητῷ, μὲ τρόπον ὥστε νὰ συναρμολογῇται.

51) Εἰς θολοὺς σχηματισθέντες. 52) Δι' ὧν δύναται νὰ πορευθῇ ἅμαξα φορτωμένη χόρτον. 53) Ἀγορανόμος Ῥώμης 33 ἐτη π. Χ. 54) Ἐν γένει δέ.

55) Πρὸς ἄλλοις ὄντες, εἰς ἄλλα προσέχοντες. 56) Οὐδὲ κατὰ τοῦτο ἔμειναν ὀπίσω.

57) Ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ, τὸν ὁποῖον ἡ τότε κολλεκία τῆς οἰκουμένης ἀνώνασε Θεόν.

58) Ἰπερτέρησαν πάντας προτέραν σπουδὴν. 59) Λατινικαὶ λέξεις, σημαίνουσαι: τὸ πεδίου τοῦ Ἄρεως. 60) Ἰσ. δίσκῳ. 61) Τὰ περίεξ οἰκοδομήματα. 62) Δι' ὅλου τοῦ ἔτους.

63) Τῶν ἐν σχήματι στεφάνης περικειμένων λόφων. 64) Τοῦ Τιβέριος. 65) Τόσον ὥραια ὥστε δυσκόλως τὴν ἐγκαταλείπει τις. 66) Ὡστε αἱ στοαὶ καὶ οἱ ναοὶ κτλ. φαίνονται δεικνύοντες ὡς κόριον μὲν μέρος τῆς πόλεως τὸν κάμπον, τὴν δὲ ἄλλην ὄλην πόλιν ὡς μέρος πάρεργον. 67) Κατεσκεύασαν. 68) Κατὰ μίμησιν τοῦ Μαυσωλεῖου, τάφου τοῦ Μαυσώλου, βασιλέως τῆς Καρίας. 69) Συνεσκιασμένο. 70) Τάφοι.